

Mag het een onsje meer zijn?

Hoe zit het nu eigenlijk met het in rekening brengen van meerwerk?

Een meerwerkaanspraak wordt meestal toegewezen wanneer a): het meerwerk is uitgevoerd, en b): de opdrachtgever ook had begrepen dat dit extra geld ging kosten. Dat geldt ook bij onderhoud en aanleg van stedelijk groen. Uit jurisprudentie blijkt dat het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden die koers niet (meer) vaart. We legden deze casus voor aan mr. Kitty Goudzwaard, juriste Groen, Natuur en Landschap.

Auteur: Kitty Goudzwaard

Tijdens de uitvoer van een werk op vaste aanneemsom komen vaak extra werkzaamheden voor. De opdrachtgever wil een wijziging van het materiaal of een aanpassing van het ontwerp. Meer-, maar ook minderwerk komt dus voor. In de meeste gevallen verrekenen de partijen deze kosten. Soms gaat het echter mis. Een voorbeeld daarvan is een bijzondere rechterlijke uitspraak van 24 september 2012 van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NI:GHARL:2013:1780. In eerste aanleg krijgt de (onder)aannemer gelijk van de rechtbank. Het hof kijkt echter anders naar de zaak. Laat één punt duidelijk zijn: het gaat hierbij vooral om communicatie die misging.

Meerwerk nodig?

In deze zaak ging het om de uitleg van art. 7:755 van het Burgerlijk Wetboek, waarin staat dat een aannemer de opdrachtgever tijdig op de hoogte moet stellen als er een noodzaak is tot meerwerk. Art. 7:755 BW is van dwingend recht; dit betekent dat art. 7:755 BW niet op grond van aanvullende voorwaarden buiten werking kan worden

gesteld. Een automatisch recht op meerwerkkosten heeft een aannemer dus niet. Omdat de aannemer moet waarschuwen, krijgt de opdrachtgever de gelegenheid om zelf bepalen of hij het meerwerk acceptabel vindt. Wil de opdrachtgever echter zelf een wijziging van het oorspronkelijke bestek, dat kan hij vaak al op zijn vingers natellen dat sprake is van meerwerk. In dat geval kan hij ook de gevolgen daarvan begrijpen: meerkosten. Om die reden geldt – in beginsel – dat de waarschuwingsplicht voor de aannemer niet geldt, als de opdrachtgever deze noodzaak zelf al had kunnen begrijpen.

Concrete kosten

Bij die waarschuwingsplicht lijkt het hof nu toch een verduidelijking te geven. Had de opdrachtgever, ondanks zijn wens tot wijziging, dan wel de kans om een reëel zicht te krijgen op de concrete meerkosten? Dat is de kern van de uitspraak van het gerechtshof Arnhem. Het ging hier om een hoofdaannemer (B) die een onderaannemer (A) meerwerk opdraagt, zonder daarbij daadwerkelijk

overeenstemming over de meerkosten te hebben bereikt. A gaat ervan uit dat de hoofdaannemer als opdrachtgever over de extra kosten heeft kunnen nadenken en verwacht een meerwerkvergoeding. B wist volgens het hof echter niet hoeveel duurder de klus zou uitvallen. Nu de onderaannemer het meerwerk heeft uitgevoerd zonder dat sprake is van een prijsovereenstemming, dient hij zelf voor de kosten op te draaien. Het ging daarbij – zuur genoeg – om een overschrijding met 70% van de oorspronkelijke aanneemsom. Het feit dat B had ingestemd met het meerwerk, nam volgens het hof de waarschuwingsplicht voor A niet weg. De ratio van art. 7:755 BW is immers om de opdrachtgever te behoeden voor vermijdbare kostenoverschrijdingen en in gelegenheid te stellen daartegen maatregelen te nemen. Dit ondanks het feit dat A had aangegeven dat de gewijzigde uitvoering duurder was, doordat de uitvoering van putten van roestvrij staal duurder zou zijn dan van kunststof.

Praktisch: wat heeft de onderaannemer nu fout gedaan?

A hield zich bezig met grond-, weg- en waterbouwkundige en cultuurtechnische werken. A stuurt een offerte voor de aanleg van kunststof putten. Het waterschap, als opdrachtgever aan B, gaat hiermee akkoord. Korte tijd later geeft het waterschap aan dat er wijzigingen moeten komen in de uitvoering. A geeft dan al aan dat de wijziging minimaal € 1000,- per put meer gaat kosten. A stuurt vervolgens een fax naar de hoofdaannemer met een verzoek tot opdrachtbevestiging, met dank voor de mondelinge opdracht, en geeft aan dat het totaalbedrag volgens specificatie en bestekomschrijving € 85.000,- is. 'Eventueel vermeerderd met meerwerk naar rato.' B ondertekent voor akkoord. De door het waterschap gewenste wijzigingen zijn hier echter nog niet in opgenomen. Partijen komen nogmaals bijeen en geven A opdracht de putten in roestvrij staal uit te voeren. B geeft na drie weken aan nog steeds te wachten op een opstelling van de meerkosten voor de overstortputten. Drie maanden later geeft A een opgave van het verrichte meerwerk. Vervolgens stuurt A de meerwerkfacturen, ter waarde van € 70.424,20 incl. btw. Het waterschap vraagt uiteindelijk CROW advies uit te brengen over het verschil in kosten. Deze komt tot de conclusie dat sommige meerwerkposten het gevolg zijn van de bestekwijziging en dat partijen over deze kosten overleg moeten hebben.

'Het hof kijkt echter anders naar de zaak'

A vordert uiteindelijk in rechte ten aanzien van de gemaakte meerkosten als gevolg van de bestekwijziging en verdere kosten voor bestelde materialen. In eerste aanleg wijst de rechtbank de vordering tot betaling toe. Het hof stelt echter in het hoger beroep vast dat B inderdaad meerwerkopdrachten heeft verstrekt, onder andere voor de bouwvorm en uitvoering in roestvrij staal van de overstortputten. Het hof neemt ook aan dat B zich heeft gerealiseerd dat er sprake zou zijn van een prijsverhoging. B heeft echter nooit inzicht gekregen in de concreet te verwachten meerkosten. A heeft slechts aangegeven dat de putten in roestvrij staal duurder zouden zijn en heeft gewezen op een prijsverschil van minimaal € 1000,- per put. Bovendien is er slechts een schatting gegeven van een specifiek onderdeel van het meerwerk. Het hof wijst de vordering van

A van € 70.424,20 incl. btw af. Wel dient B vier later bestelde peilbuizen af te nemen en dus te betalen.

'De vraag is nu of deze uitspraak navolging krijgt'

Gevolg uitspraak

Tot nu toe was het gebruikelijk dat een aanspraak op meerwerk door de rechter werd toegewezen. Voorwaarden waren dan wel dat het meerwerk daadwerkelijk was uitgevoerd en dat de opdrachtgever had kunnen begrijpen dat er extra kosten zouden zijn. Mogelijk gaat er met deze uitspraak nu een andere wind waaien. De vraag is nu of deze uitspraak navolging krijgt. Misschien heeft bij deze uitspraak meegespeeld dat B meermaals heeft verzocht om inzicht te krijgen in de meerwerkkosten en A dit niet heeft verstrekt. Bovendien ging het om een overschrijding van 70%. Aan deze uitspraak zitten verder nog een paar haken en ogen. De vraag is dan ook of toekomstige rechtspraak hier nog een andere invulling aan geeft. Hoort de waarschuwingplicht wel te gelden voor een onderaannemer? De parlementaire geschiedenis van de totstandkoming van art. 7:755 BW lijkt daar niet op te wijzen. Ook is niet duidelijk waarom een ander wetsartikel niet is toegepast, namelijk art. 7:752 BW. Dat artikel maakt het mogelijk dat er toch een redelijke prijs moet worden betaald indien er slechts een richtprijs of geen duidelijke prijs is vastgesteld.

Voorkomen?

In dit geval had A adequaat op de fax van 22 december moeten reageren door de opstelling van meerwerkkosten door te geven. In de praktijk worden in aannemingsovereenkomsten schema's met betalingstermijnen overeengekomen. De aannemer verrekent bij iedere betalingstermijn het werk van de afgelopen periode, met daarin de overschrijding van posten. Een aannemer hoort bovendien correcte staten van meer- en minderwerk bij te houden, af te tekenen en te verrekenen. Maakt men afspraken over meer- en minderwerk, dan zijn dit in feite aparte overeenkomsten, die men duidelijk en schriftelijk moet vastleggen! Een verzoek van een opdrachtgever om duidelijk inzicht in meerwerkkosten op het bureau laten liggen, is wel het laatste wat een aannemer moet doen.

De auteur mr. A.V.K. (Kitty) Goudzwaard is werkzaam als boomjurist bij Cobra Groenjuristen. Cobra Groenjuristen is onderdeel van www.cobra-adviseurs.nl. Lezers kunnen vragen stellen over dit artikel via k.goudzwaard@cobragroenjuristen.nl

Stuur of twitter dit artikel door!
Scan of ga naar:

<http://www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-4457>